

GIMP 2.4

Indrukwekkende verdere ontwikkeling van een eigenzinnig fotobewerkingsprogramma

Wessel Sijl

Het is al weer enige tijd geleden dat in de SoftwareBus aandacht is besteed aan het fotobewerkingsprogramma GIMP. In de tussentijd is veel veranderd, lees: verbeterd en verder ontwikkeld. Er zijn nieuwe releases verschenen, en recentelijk een zeer grote én belangrijke: de release 2.4. Behalve een algemene inleiding over GIMP, vooral voor de lezers die nog niet of weinig hiermee hebben gewerkt, ga ik ook in op de belangrijkste vernieuwingen van de actuele release 2.4.

Een korte inleiding over The GIMP

GIMP is een Engelstalige verkorting, en staat voor "GNU Image Manipulation Program". Het is een gratis, vrij te distribueren open-source fotobewerkingsprogramma, dat van oorsprong stamt uit de Linux-stal (maar intussen veel algemener verbreid is, ook voor andere platforms, zoals Windows). Het biedt zeer veel mogelijkheden, van gebruik als eenvoudig tekenprogramma tot uitgebreid fotobewerkingsprogramma. GIMP is gemakkelijk aan te passen en uit te breiden; het is ontworpen om met plugins en uitbreidingen te werken, en daarmee is het programma geheel naar eigen hand te zetten. Het draait op vele platforms: Linux (i386, PPC), Microsoft Windows (XP, Vista), Mac OS X, Sun OpenSolaris, en FreeBSD.

Systeemvereisten

GIMP draait op alle op NT gebaseerde Windowsversies (NT4, 2000, XP, Vista).

Bij gebruik van oudere Windowsversies, zoals Windows 95, kunnen alleen oudere versies van GIMP (versies 2.0.x - die niet

meer verder worden ontwikkeld) worden ingezet. De hoeveelheid geheugen is belangrijk, vooral als er met zware bestanden wordt gewerkt. Een minimum van 128 MB RAM-geheugen wordt aanbevolen, maar meer is altijd beter. Ikzelf werk bijvoorbeeld met relatief zware bestanden (foto's in RAW vastgelegd met een 10 Megapixel camera), die vervolgens worden omgezet naar TIFF-bestanden. Dat levert al snel bestanden op van tussen 20 en 30 MB, en daarbij is mijn RAM-geheugen van 1 Gigabyte bepaald geen overbodige luxe.

Wat biedt het programma zoal

Een globaal overzicht:

- Een zeer uitgebreide gereedschapset. Bijvoorbeeld een volledige set schilder- en teken gereedschappen (penselen, potloden, airbrush, cloning, enz.), met geavanceerde mogelijkheden voor precies werken tot op pixelniveau.
- Zeer geavanceerde manipulatiemogelijkheden.
- Gebruik van lagen, paden en kanalen, inclusief alpha-kanalen.
- Meervoudig undo/redo van handelingen.
- Verwerken van teksten.
- Vele transformatiegereedschappen, zoals voor roteren, schalen, spiegelen, enz.
- Zeer uitgebreide selectiegereedschappen, inclusief de mogelijkheid

van een snelmasker om zelf selecties te schilderen.

- Veel mogelijkheden voor het aanmaken en gebruiken van scripts.
- Vele meegeleverde leuke en interessante scripts en filters.
- Ondersteuning van zeer veel soorten beeldbestanden: bmp, gif, jpeg, mng, pcx, pdf, png, ps, psd, svg, tiff, tga, xpm, en nog vele andere.

Dit is, zoals gezegd, maar een globale greep; GIMP biedt nog veel meer. Het zou te ver gaan om het allemaal in dit artikel op te noemen; dan wordt deze editie van de *SoftwareBus* al snel een vuistdikke encyclopedie. Maar geen nood, voor de geïnteresseerden is veel informatie terug te vinden op internet, met inbegrip van tips van gebruikers, tutorials, en zelfs complete cursussen. Ook in de Nederlandse taal, en bovendien op alle niveaus, van beginner tot gevorderde. Een aardige start - letterlijk - is de welbekende startpagina. Met een heuse dochterpagina, geheel gewijd aan GIMP. Zie de opsomming van links aan het einde van dit artikel. En verder zijn er diverse goede boeken (ook Nederlandstalige) over GIMP te verkrijgen.

Hoe ziet GIMP eruit

De opbouw van GIMP is apart. Geen schermvullend programma, zoals gebruikelijk is, maar een modulaire opbouw. Globaal wordt de te bewerken foto in het midden in een eigen scherm geplaatst, en daarnaast of daaromheen aparte schermen voor de gereedschappenbox, navigator, lagen/paden/kanalen, enz. Het is even wennen, maar je kunt de schermopbouw en -indeling helemaal naar eigen hand zetten. De gewenste en gemaakte indeling onthoudt het programma voor de volgende keren dat het wordt geopend. Al snel kun je alles vinden wat nodig of gewenst is - mede omdat je de indeling voor een

groot deel zelf bepaalt. Verder heeft de modulaire opbouw (die trouwens een erfenis is uit de Linux-moederschoot) een specifiek voordeel: als een onderdeel, door welke oorzaak ook, instabiel zou worden, wordt alleen dat onderdeel van het programma afgesloten. De kans dat een bewerkte foto daardoor halverwege noodgedwongen moet worden afgesloten, is relatief klein.

Zie het voorbeeld van een eigen schermindeling op de volgende bladzijde. Het is 'mijn' scherm zoals ik het graag hanteer. Ik geef de voorkeur aan het gereedschapsscherm linksboven, met direct daaronder de gereedschapsopties en penseeditor. Daarmee is de linkerflank gevuld. Aan de rechterzijde heb ik de lagen, paden en kanalen in één scherm gebundeld samen met de bewerkingsgeschiedenis (dat kan ook: diverse schermen tot één geïntegreerd geheel bundelen). En daaronder een gecombineerd scherm voor diverse kleur- en penseelopties, en ten slotte rechtsonder de navigator. Met deze bundel heb ik de rechterflank gevuld. Heel bijzonder is dat schermen aan elkaar kunnen worden 'geplakt' (in gebruiksaanwijzingen die je op internet kunt vinden, staat dat haarfijn uitgelegd). In het midden is ruimte voor het feitelijke afbeeldingscherm (of, zoals in dit voorbeeld, desnoods meerdere afbeeldingschermen). Een afbeeldingscherm biedt weer een keur aan belangrijke rolmenu's, o.a. voor de scripts en filters. Elke andere indeling van het programma is denkbaar.

Hoe staat GIMP 'in de markt'

Begrijpelijk is dat GIMP vaak wordt vergeleken met de bekende programma's als Photoshop en Paint Shop Pro. GIMP mag een concurrent van belang worden genoemd. Niet alleen vanwege de prijs (gratis), maar ook omdat het zich geleidelijk verder heeft ontwikkeld tot een

Voorbeeld van een schermindeling

zeer compleet en kwalitatief prima programma, dat de strijd met de betaalde broeders met glans aankan. Niet in de laatste plaats als je de actuele versie 2.4 langs de meetlat legt. Op enkele punten, voor bepaalde professionele toepassingen, wordt GIMP verder uitgebreid. Onder andere het kunnen werken met het kleurprofiel CMYK (dat veel wordt gehanteerd door drukkerijen). Naar verluidt zal de toekomstige release 2.6 kunnen werken met CMYK. Over het nut van deze uitbreiding kun je discussiëren, maar kennelijk streven de makers van GIMP naar een breder toepassingsgebied. Er wordt op veel andere punten verder gewerkt aan uitbreidingen en verbeteringen. Het is nog aardig te vermelden dat verschillende opties uniek zijn, of uitgebreider zijn ten opzichte van de betaalde evenknieën.

De schare GIMP-aanhangers wordt gestaag groter, niet in de laatste plaats omdat veel gebruikers hechte gemeenschappen vormen, die het gebruik propageren en anderen ervoor enthousiasmeren, maar ook bijdragen aan de nieuwe releases. Deze aanpak kent, niet helemaal onbegrijpelijk, zijn oorsprong in de Linux-wereld. Thans wordt dit voor alle platforms net zo beleefd en ook zo aangepakt. Surf eens langs de diverse websites (zie de genoemde links) en ervaar niet alleen de ins en outs over het programma zelf, maar ook hoe het wordt beleefd. Dit is leuk om te zien en het werkt aanstekelijk. Het vergaren van info over GIMP op deze wijze is aan te raden, mede omdat de pers niet altijd goed raad weet met het programma, of zich er (te) weinig in verdiept, en het daardoor - ten onrechte - te licht bevindt. Of wellicht wil men

de betaalde programma's niet afvallen? Ik ervaar in ieder geval dat the GIMP niet altijd die aandacht en waardering krijgt die het verdient. De info op internet biedt gelukkig veel tegenwicht, niet alleen met tekst en uitleg, maar ook met prachtige foto's (en daar gaat het per slot van rekening om).

GIMP release 2.4

Wat is er verbeterd?

Het aanzicht

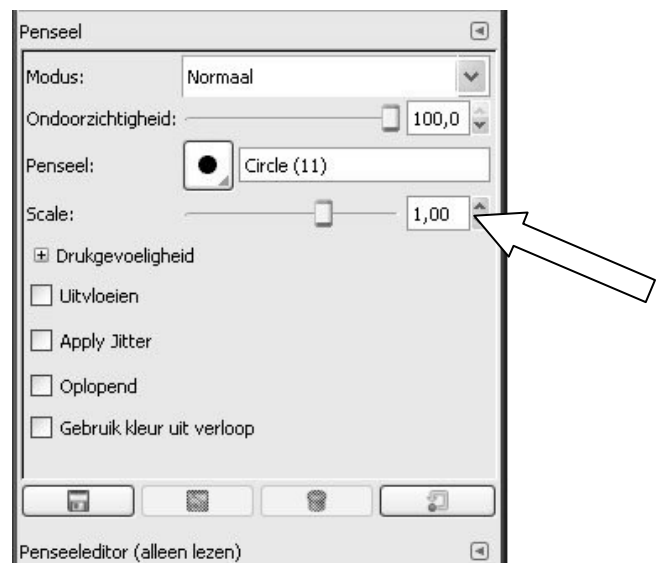
Om te beginnen zijn er visuele verbeteringen doorgevoerd. Alle programma-onderdelen zijn consistent op dezelfde wijze opgefrist, o.a. met nieuwe iconen. Het geheel ziet er verzorgd uit, en heeft een meer professionele uitstraling. Ook de menu's zijn logischer en overzichtelijker ingedeeld. Soms zelfs ingrijpend,

door bepaalde functienamen te wijzigen, lees: begrijpelijker te maken. Mede door deze verandering laat the GIMP zich nu intuïtiever en vooral ook sneller bedienen. Verder kunnen ook kleuren in bepaalde schermen naar eigen voorkeur worden aangepast. Kortom, in goed Nederlands is sprake van een 'customizable interface'.

Het schalen van penselen

Het scherm met de gereedschapsopties kent, als een bepaald penseel wordt gekozen, nu een schuifbalk waarmee de penselen naar keuze vergroot of verkleind kunnen worden. Een dergelijke mogelijkheid kende de vorige versies van GIMP ook, doch beperkter en omslachtiger. Nu kan het eenvoudig en snel worden bediend.

Verbeterde selectiegereedschappen

De selectiegereedschappen zijn geheel nieuw ontworpen, zodanig dat sprake is van meer en verfijndere mogelijkheden, maar ook dat ze makkelijker te bedienen zijn. En niet onbelangrijk, ook begrijpelijker voor de beginner.

Voorgrond selectie tool

Het selecteren van specifieke onderdelen van een foto is vergemakkelijkt met deze nieuwe tool. Hiermee kan snel, maar ook zeer nauwgezet worden geselecteerd. Op de website van the GIMP (bij de 'release notes') staat een demonstratiefilmpje over hoe het kan worden gebruikt.

Uitlijningsgereedschap

Aanvankelijk beschikte the GIMP alleen maar over een in te stellen raster, en moest het uitlijnen van objecten nog

geheel handmatig aan de hand van dit raster worden gedaan. Met dit nieuwe gereedschap kunnen objecten aan de hand van de maat van andere (bijv. naastliggende) objecten in enkele muisklikken synchroon worden uitgelijnd.

Verbeterde weergave bij in- en uitzoomen

De vorige versies van the GIMP waren niet altijd even nauwgezet bij in- en uitzoomen. Het kwam soms voor dat bepaalde pixels niet meer zichtbaar waren, vooral als de afbeelding zeer dunne lijnen bevatte (denk bijvoorbeeld aan zeer dunne twijgjes van een boom). Dit probleem is nu opgelost.

Ondersteunde bestandsformaten

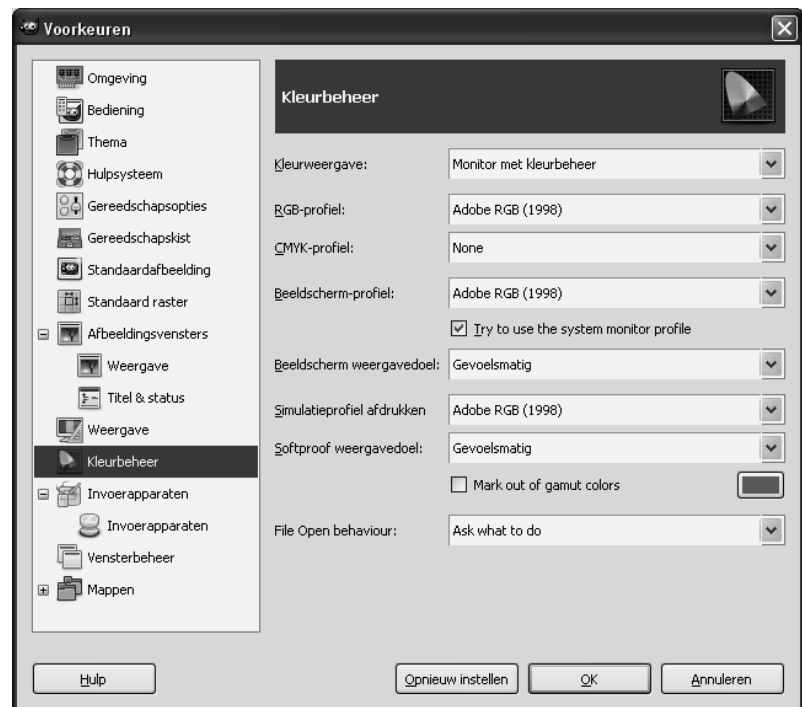
GIMP kent als vanouds een flink scala aan ondersteunde bestandsformaten. Daar zijn nu nieuwe variaties en mogelijkheden aan toegevoegd: ondersteuning van het Photoshop ABR brush format, verbeterd uitlezen en wegschrijven van EXIF-data in JPEG-bestanden, het importeren van geclippte paden in TIFF bestanden, laagmaskers kunnen worden opgeslagen als PSD bestand, 16/32 bit bitmap-bestanden en alpha-kanalen worden ondersteund in BMP-bestanden, 24 bit-bestanden, en Vista-iconen kunnen worden geopend en opgeslagen.

Werken in een volledig scherm

Ondanks de modulaire opbouw kan er ook worden gewerkt in een zogenaamde fullscreen mode. Dit was al langer mogelijk, maar op wens van veel gebruikers is het nu verbeterd omwille van het comfortabeler kunnen werken. Alle (niet zichtbare) functies kunnen worden opgeroepen met de TAB-toets.

Kleurbeheer

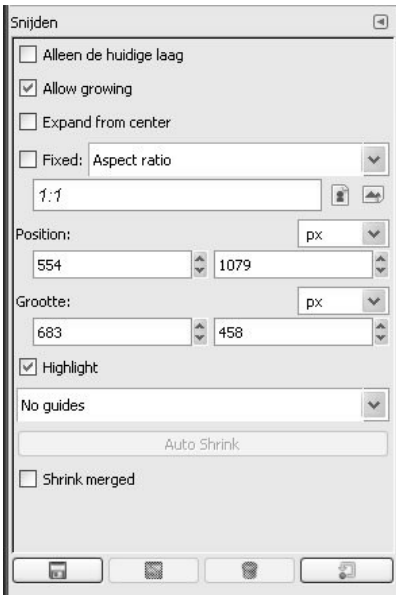
Het kleurbeheer, of de veelgebruikte Engelstalige term 'Color Management' is naar mijn mening een van de belangrijkste vernieuwingen en verbeteringen - zo al niet de belangrijkste. De vorige versies beschikten er niet over, maar deze dus wel. Een geweldige verbetering voor de kritische gebruiker/fotograaf. Over kleurbeheer kan enorm veel geschreven worden, maar kort samengevat ondersteunt GIMP nu alle voorkomende kleurprofielen, en kan dus écht als een digitale donkere kamer worden gewerkt. Zo kan bijvoorbeeld nu ook in de (grotere) kleurruimte Adobe RGB worden gewerkt. Belangrijk (zie onderstaande afbeelding) is dat ook de afdrukken kunnen worden gesimuleerd met een zogenaamde softproof.

Het voorkeurscherm, waarmee het kleurbeheer kan worden ingesteld.

Verbeterde mogelijkheden voor het bijnijden ('croppen') van foto's

Het croppen van foto's kan sneller en intuïtiever, door de selectierechthoek te plaatsen op de te croppen plek, en ver-

Voorbeeld van croppen

kelijk rode ogen kunnen worden gecorrigeerd.

Verbeterde print-opties

De printopties zijn fors verbeterd. Zie bijgaand schermvoorbeeld. Hiermee is het mogelijk zonder

ingewikkelde voorafgaande instellingen de gewenste printafmeting te bepalen, en dit direct te volgen op het scherm. ↓

volgens de cropping te voltooien met één muisklik. De maat kan simpel worden aangepast met prettig te bedienen 'handgrepen' aan de zijkanten, boven- en onderkant. Voorts is het onderscheid tussen het te croppen en te behouden

beeld duidelijker weergegeven (het te croppen deel wordt transparant donker). Deze selectietool, waarmee de te croppen plek kan worden bepaald, stemt qua opbouw en lay-out overeen met de andere selectietools. Ten slotte kan bij de (uitgebreidere) gereedschapsoptie de instelling verder worden verfijnd of aangepast naar eigen voorkeur.

Rode ogen-correctie

Een dankbare optie, die al in vele varianten bestaat. In GIMP kon dat alleen via plugins. GIMP beschikt nu over een filter waarmee geavanceerd én gemak-

Perspectief klonen

Dit is een heel bijzondere, nieuwe optie in the-GIMP. Het is een specifieke variant op het normale klonen, waarbij rekening gehouden wordt met het perspectief van het

te klonen deel van een foto. Op de website van the GIMP (bij 'release notes') staat een demonstratiefilmpje over hoe het kan worden gebruikt.

Lensafwijkingen

Een bekend probleem is de zogenaamde kussen- en tonvormige vertekening in foto's. GIMP beschikt nu over een filter waarmee dat gemakkelijk te corrigeren is. Het effect van de correctie kan op het scherm worden gevolgd. Op de website van the GIMP (bij 'release notes') staat een demonstratiefilmpje over hoe het kan worden gebruikt.

Zie de schermafbeelding hieronder.

Corrigeren van lensafwijkingen

JPEG-kwaliteit

Bij fotobewerking is het aan te bevelen om een verliesloos bestandsformaat (zoals TIFF) te gebruiken. Maar als er wordt gewerkt met JPEG-bestanden, biedt GIMP nu de mogelijkheid om bij opslaan dezelfde compressieparameters te hanteren als de oorspronkelijke opname.

En verder

Biedt GIMP nog vele andere verbeteringen. Zoals eerder gemeld: het zou te voeren om dat hier allemaal op te som-

men. Maar toch nog een paar items: betere informatie op de statusbalken, in- en uitzoomen met het muiswiel, sneller werken van bepaalde filters die 'zware' aanpassingen kunnen inhouden. En nog veel meer.

Tot zover deze (hernieuwde) kennismaking met GIMP. Een fantastisch fotobewerkingsprogramma, waarmee het leuk is om op ontdekking te gaan. De drempel is laag; het kost immers niets. En verder biedt de GIMP-gemeenschap op internet een schat aan informatie, met voor elk wat wils. Het moge duidelijk zijn dat ik een enthousiaste gebruiker en aanhanger ben. Niet alleen door de (regelmatig verbeterende) kwaliteit en mogelijkheden, maar ook door het respect en bewondering dat ik heb voor de makers. En een grote gemeenschap van liefhebbers, die er belangeloos aan bijdraagt. Daarmee wordt het mogelijk iets moois neer te zetten - ook voor de mensen die er geen geld aan willen of kunnen uitgeven. Ik hoop dat ik op de lezer wat van dit enthousiasme heb kunnen overbrengen.

Belangrijke links:

- Hoofdwebsite GIMP: <http://www.gimp.org> (ook broncode-download)
- GIMP startpagina met veel interessante links: <http://gimp.startpagina.nl>
- idem: <http://gimp.startspace.nl/GIMP>
- manual in diverse talen, ook Nederlands: <http://manual.gimp.org>
- GIMP downloaden: <http://gimp-win.sourceforge.net/stable.html>
- idem: <http://www.gratissoftwaresite.nl/gimp.html>
- <http://nl.wikipedia.org/wiki/GIMP> (Nederlandstalige informatie)
- <http://en.wikipedia.org/wiki/GIMP> (Engelstalige informatie)